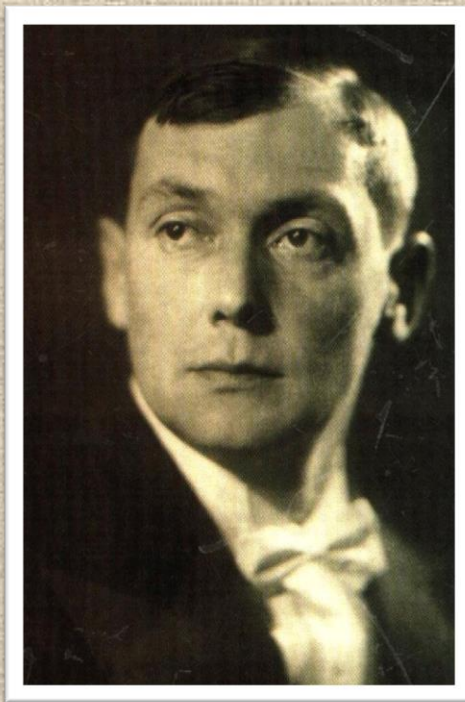

БІБЛІОПОРТРЕТ

«ПОЕТ ЕПОХИ ЄВГЕН МАЛАНЮК НА ТЛІ СВОЄЇ ДОБИ»

ДО 120-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

ЄВГЕНА МАЛАНЮКА

(20 СІЧНЯ (1 ЛЮТОГО) 1897 — 16 ЛЮТОГО 1968)

“Для Євгена Маланюка не існує альтернативи: традиції чи новаторство? Вони нерозривні. І так само в дилемі: новаторство як мета чи зумовленість форми змістом? Поет віддає перевагу доцільності. Бо краса — тільки у відповідності змісту й форми, в симфонізмі почуттів й інтелекту, інтуїтивного й конструктивного начал”

(П. Кононенко).

Тривалий час українська література діаспори йде в ногу з літературою красного письменства України. Однак від 30-х років ХХ століття відомості про кращих синів і дочок, котрі емігрували за кордон, воліють не згадувати, а якщо й згадують, то тільки для того, аби очорнити. Особливо це стосується Євгена Маланюка і як людини, і як поета.

Євген Маланюк – найбільший поет діаспори і один із найяскравіших українських поетів ХХ ст., борець за державний суверенітет України, публіцист і літературний критик, мемуарист і культуролог-енциклопедист, чия творчість за радянських часів була під суворою заборонаю, а сам він від кремлівських ідеологів отримав ярлики «українського фашиста» та «обпльовувача України». І лише після здобуття Україною державного суверенітету творча спадщина Є. Маланюка стала доступною широкому читацькому загалу України.

Поезія Євгена Маланюка - це поезія середини ХХ ст. Свій довгий – майже п'ятдесятилітній – поетичний шлях він пройшов досить рівно (з погляду художньої якості, а не кількості), хоча його не оминули спади життєвої енергії й навіть творча криза, що спричинила трирічну перерву у віршуванні. Поезія Маланюка відбиває долю, світоглядно-художні шукання і сподівання першої української політичної еміграції і водночас авторську долю, особисті переконання і переживання, не раз суперечливі, але завжди щирі, позбавлені будь-якої кон'юнктури і виражені в художньо довершеній формі

Доля Маланюка виявилася почасти понівеченою катаклізмами ХХ ст., але його особистість залишилася неспотвореною, внутрішньо незалежною і в поетичному самовираженні вільною. Разом з тим Маланюкова поезія далека не лише від кон'юнктурних міркувань, а й від декларативності, штучної патетики, цензури розуму над

вихлюпом почуттів. Це поезія живої особистості, мужньої й чуттєвої, що не соромиться висповідатися про свої душевні сум'яття і страждання.

Сподіваємось, неординарна постать Євгена Маланюка збагатить ваш духовий світ, зворушить і схилить до зацікавленого діалогу, прислужиться вашим роздумам над життям, а може, і творчим задумам. На нашу думку, цьому буде сприяти і цей бібліопортрет, який присвячений 120 річниці від дня народження Євгена Маланюка

Твори Євгена Маланюка

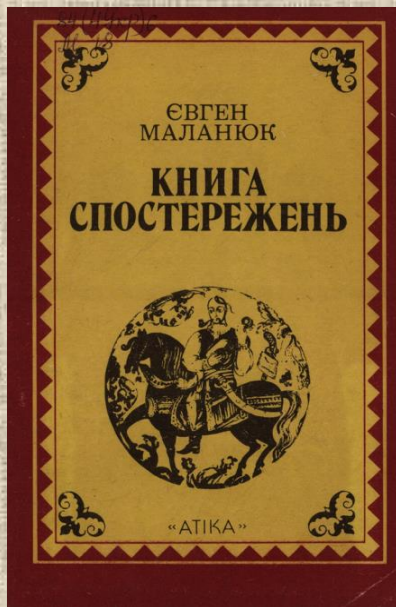
[ВОДИ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА]

Маланюк Є. Вибрані поезії 1923–1943 / Є. Маланюк. – Львів, Краків : Українське видавництво, 1943. – 172 с.

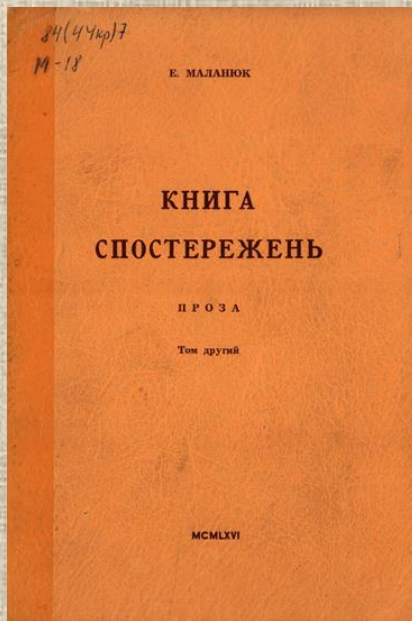
Маланюк Є. Земна мадонна: вибране / Є. Маланюк. – Братислава : Словацьке пед. видавництво, 1991. – 444 с.

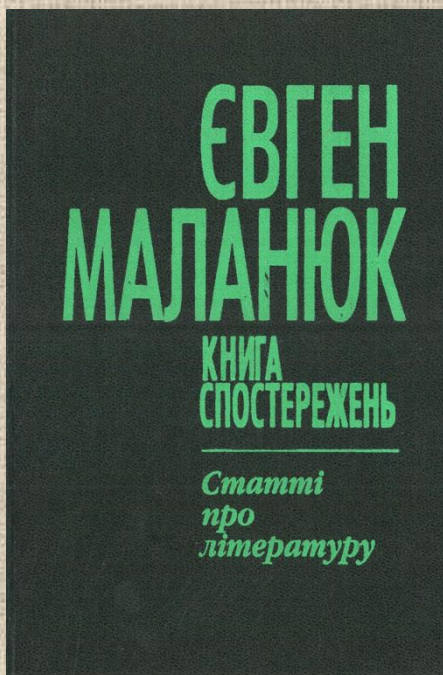
Маланюк Є. Книга спостережень / Є. Маланюк. – К. : Атіка, 1995. – 236 с.

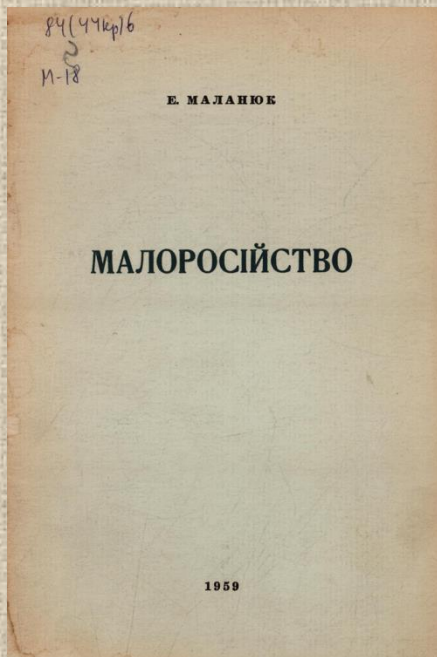
Маланюк Є. Книга спостережень : Проза / Є. Маланюк. – Торонто : "Гомін України", 1962. – 528 с. – (Бібліотека Видавництва "Гомін України" ; Ч. 20).

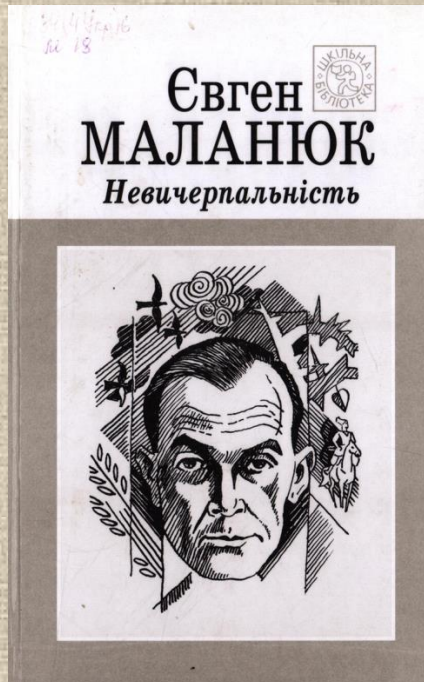
Маланюк Є. Книга спостережень: Проза. Т. 2 / Є. Маланюк. – Торонто : "Гомін України", 1966. – 479 с. – (Бібліотека Видавництва "Гомін України" ; Ч. 29).

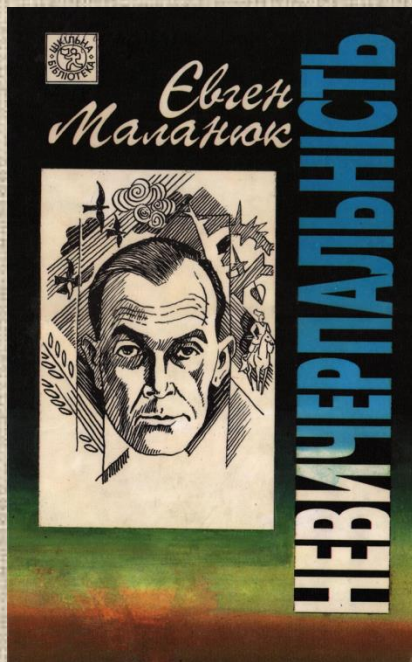
Маланюк Є. Книга спостережень: статті про літературу / Є. Маланюк. – К. : Дніпро, 1997. – 430 с.

Маланюк Є. Малоросійство : поезії / Є. Маланюк. – Нью-Йорк : Видання "Вісника" ООЧСУ, 1959. – 32 с. – подарував Д. Штундер (Торонто, Канада).

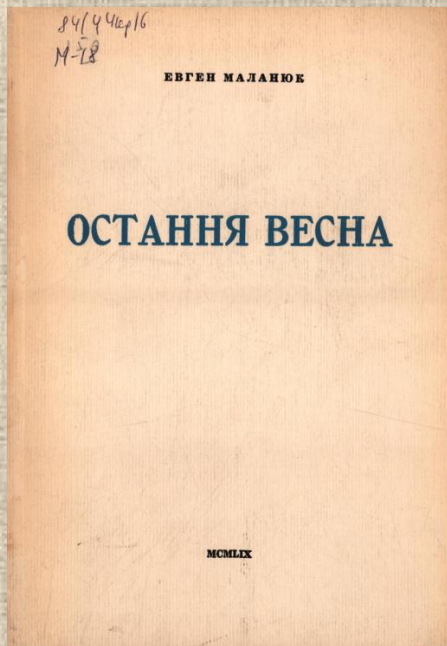
Маланюк Є. Невичерпальність: поезії, статті / Є. Маланюк ; упоряд., передм. та приміт. Л. Ю. Куценка. – 2-е вид. – К. : Веселка, 2001. – 318 с. : іл.

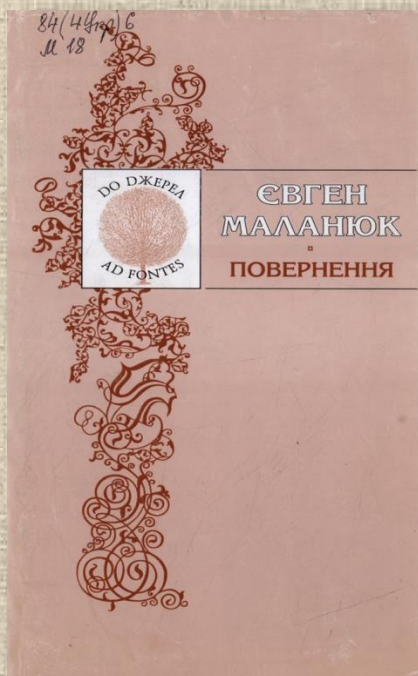
Маланюк Є. Невичерпальність: поезії, статті / Є. Маланюк ; упоряд., передм. та приміт. Л. Ю. Куценка. – 2-е вид. – К. : Веселка, 1997. – 318 с. : іл.

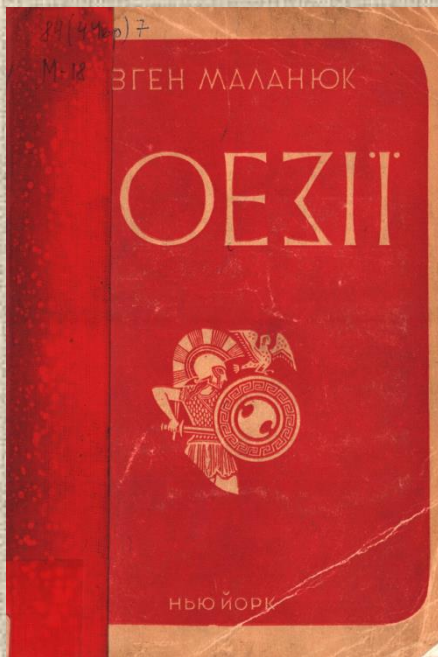
Маланюк Є. Нотатники (1936–1968) / Є. Маланюк. – К. : Темпора, 2008. – 336 с.

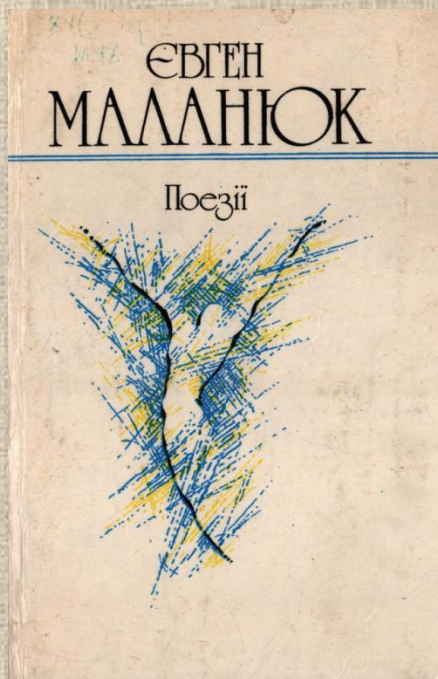
Маланюк Є. Остання весна: поезії / Є. Маланюк. – Нью-Йорк : Видання "Вісника", 1959. – 104 с.

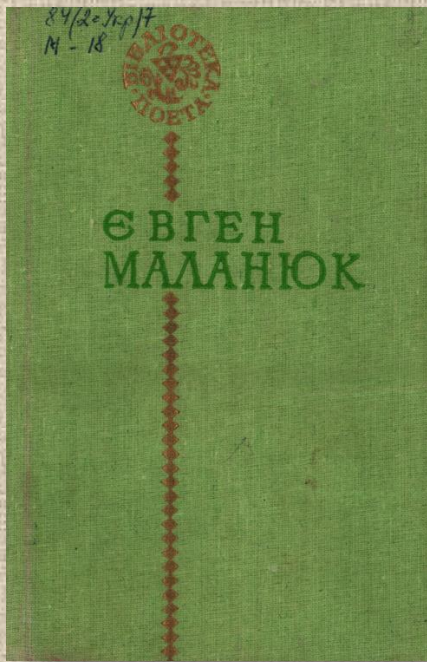
Маланюк Є. Повернення : Поезії: Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи. / Є. Маланюк. – Львів : Світ, 2005. – 496 с.

Маланюк Є. Поезії : в одному томі / Є. Маланюк. – Нью-Йорк : Наукове товариство ім. Шевченка в Америці, 1954. – 316 с. – подарував Д. Штундер (Торонто, Канада).

Маланюк Є. Поезії / Є. Маланюк ; упоряд. та вступ. ст. Т. Салига. – Львів : УПІ ім. І.Федорова; "Фенікс Лтд", 1992. – 686 с.

Маланюк Є. Поезії /
Є. Маланюк ; упоряд., вступ. ст. і
прим. М. Я. Неврлого. – К. :
Український письменник, 1992. –
318 с.

Праці про життєвий шлях і творчу діяльність
Евгена Маланюка

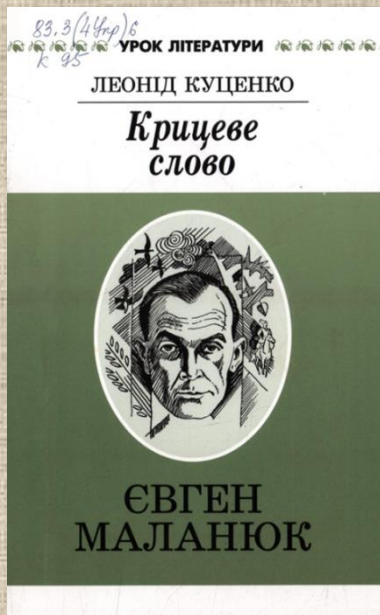
діяльність Євгена Маланюка

Усе для школи: Українська література. 11 клас. – Вип. 10 : Євген Маланюк / Гол. ред. Г. Чопик. – К. : АртЕк, 2001. – 64 с.

Євген Маланюк – це традиція і модерн, глибина віків та актуальна сучасність, народні джерела і світова культура. Він цікавий і як поет, і як особистість, його поезія й доля нерозривно поєднані. Він багатогранний і неоднозначний у своїх виявах – історіософ і міфотворець, ідеолог й лірик, містик і пророк. Поезія завжди залишалася вираженням його життя. Маланюк ніколи не перетворювався на орган для самодостатніх поезоакцій. Один з його начальників у технічному бюро якимось східно кинув: "Ви – найкращий інженер серед поетів і найкращий поет серед інженерів".

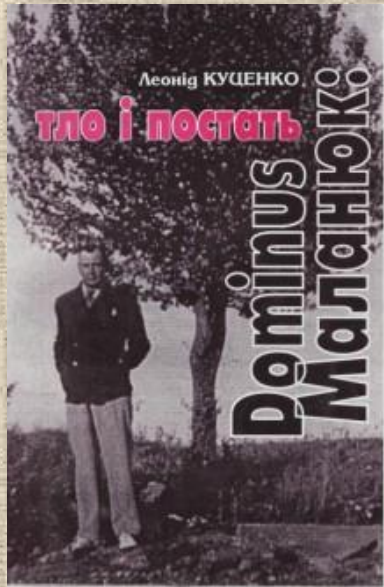
Насправді, на наше переконання, Маланюк в українській духовій культурі ХХ століття – найбільший мисленник серед поетів і найбільший поет серед мисленників. А це вже багато значить і, принаймні, заслуговує на увагу...

Куценко Л. Крицеве слово : літературний портрет Євгена Маланюка / Л. Куценко. – К. : Веселка, 2003. – 22 с.

Для скількох видатних творців, що працювали на ниві української культури, рідною була земля «Степової Еллади»! Один із найвидатніших її синів — пристрасний поет, публіцист, борець на ратних і літературних полях Євген Маланюк (1897—1968).

Про життєвий і творчий шлях Є. Маланюка розповідал його земляк Леонід Куценко — доцент Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка, який був знайомий із сином поета й отримав цікаві архівні матеріали з його рук.

Куценко Л. Dominus
Маланюк: тло і постать: монографія /
Л. Куценко. – 2-ге вид., доп. – К. : ВЦ
"Просвіта", 2002. – 368 с. – Імен.
фонд П. Д. Сардачука.

Книга присвячена дослідженню витоків та еволюції творчої особистості видатного українського письменника Євгена Маланюка (1897-1968). Для літературознавців, викладачів та студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів, учителів.

Войчишин Ю. "Ярий крик і біль тужавий...": Поетична особистість Євгена Маланюка / Ю. Войчишин. – К. : Либідь, 1993. – 160 с., іл.

Ця книжка — літературний портрет найбільшого поета «празької групи», члена “вісниківської квадриги” Д. Донцова, співця націоналізму, сотника армії УНР. Вона є спробою суцільного розгляду життя, поглядів і творчості одного з найвідоміших представників української емігрантської літератури.

З епістолярію Євгена Маланюка

З епістолярію Євгена Маланюка

Крупач М. Листи Євгена Маланюка до Євгена-Юлія Пеленського. Рік 1931 / М. Крупач // Вісник Львівського університету. Серія: філологічна. – Львів, 2004. – Вип. 35. – С. 441–448.

Ця публікація містить листування Євгена Маланюка та Євгена – Юлія Пеленського (редактора часопису для української молоді Воші , Львів) за 1931 рік. Листи містять дані, які допомагають детальніше з'ясувати становище Є. Маланюка в еміграції, встановлюють авторство деяких статей, друкованих у “Вогнях”.

1930 р. польська влада, налякана поширенням пластового руху на українських землях, заборонила його на підвладних їй територіях України. У зв'язку з цим наступного року у Львові на основі видавничого кооперативу Вогні , завданням якого було друкувати твори т.зв. пластових письменників, був створений однойменний “часопис для української молоді”. Його першим редактором став 23-річний Є.-Ю. Пеленський магістр слов'янської філології, випускник Львівського університету (1930 р.).

У Львові Є.-Ю. Пеленський був відомою особистістю в літературних колах, зокрема, через приналежність до гуртка молодих літераторів “Листопад , до якого також входили Б.Кравців, В.Янів, В.Ковальчук та низка інших письменників націоналістичної орієнтації. “Листопадівці” тісно співпрацювали з “Літературно-науковим вісником” Д. Донцова, зокрема, і Є.-Ю. Пеленський. Не виключено, що саме через Д. Донцова молодий редактор щойно заснованого журналу зумів навести контакти з уже відомим на той час поетом Є. Маланюком, який жив тоді у Варшаві зі своєю другою дружиною Богумілою Савіцькою. Підґрунтям такого припущення може служити факт досить довготривалих зв'язків Є.-Ю. Пеленського з Д. Донцовим, чому є письмове підтвердження [2].

Із першого невеличкою листа Є. Маланюка до редакції журналу Вогні, що зберігається у фондах відділу рукописів Львівської наукової бібліотеки НАН України ім. В. Стефаника разом з іншими його листами до Є.-Ю. Пеленського (Архів Є.-Ю. Пеленського. Ф. 75. Папка 2), з'ясовуємо, що листування цих двох визначних діячів нашої культури, яке згодом переросло в добрі приятельські стосунки, розпочалося, очевидно, з пропозиції надіслати для публікації в журналі децю з творів Є.Маланюка, а також вислати передплату на журнал.

Лист Є. Маланюка до В. Міяковського // Березіль. 2002. – № 7–8. – С. 187–191.

Маємо сьогодні вже досить поважні напрацювання у вітчизняному маланюкознавстві, суттєві здобутки на шляху створення життєпису поета. Позаяк у біографії письменника було чимало «білих плям», саме епістолярна спадщина поета потужно посприяла їх заповненню. Скажімо, цінний матеріал до життєпису письменника містять його листи до львівського бібліографа і письменника Є.-Ю. Пеленського, не так давно оприлюднені часописом «Дзвін», чи ще раніше опубліковані журналом «Слово і час» листи Є. Маланюка до чеського літератора Й.-Св. Махара.

Посутні штрихи до глибшого розуміння атмосфери поетового дитинства та юності містить і пропонований увазі читачів лист до відомого українського історика, архівіста та літературознавця Володимира Міяковського. Наприклад, у ньому вперше маланюкознавці отримують відомості про те, що батько письменника мав гімназичну освіту (6 класів). Доповнюється цікавими деталями і характеристика громадської діяльності Филимона Маланюка. Малярські ж зацікавлення самого письменника, — а він в роки учнівства відвідував рисувальний клас Феодосія Козачинського при Єлисаветградському реальному училищі, — приводили його свого часу до мистецького кола московських художників. Збагатився і портрет поетового діда, зокрема — спогадом про рису, успадковану Є. Маланюком, — «мовний інстинкт».

Зрештою, з усім цим читачі зможуть познайомитися самі, прочитавши лист. А ось бодай коротко представити письменникового адресата потрібно. Володимир Міяковський народився на Волині. Скінчив Петербурзький університет. У 20-х роках минулого століття очолював Центральний історичний архів у Києві. Був дійсним членом Археографічної комісії та Археологічного комітету при Українській Академії наук. У 1930 році внаслідок сфабрикованої сумнозвісної справи СВУ В. Міяковський був репресований та відправлений на трирічне заслання. Відбувши незаслужене покарання, вчений фактично був відлучений від наукової діяльності. 1944 року із сім'єю виїздить до Німеччини, а від 1950 року жив у США.

Салига Т. Спасибі Вам за ваше серце, за листи, за слова, що дають сили... (З епістолярію Євгена Маланюка) / Т. Салига // *Визвольний шлях*. – 1999. – № 5. – С. 571–586.

Листування Євгена Маланюка з Оксаною Сембай-Галицькою – унікальне джерело повнішого пізнання життєвої і творчої долі видатного письменника. На жаль, Оксана Сембай-Галицька в Україні малознана. Сьогодні вона проживає в Канаді, а народилася в Тернополі, в одержимій національним духом українства, патріотичній родині. Її батько був професором українських гімназій та «спадковим» громадським і культурно-політичним діячем. Він вийшов з «Просвіти», яку дня подолян розбудовував батько, себто «дідуньо» Оксани Сембай.

Знайомство тоді 17-літньої панни Оксани із уже популярним поетом і колишнім підпоручником генерала В. Тютюнника припадає на 39-літній вік поета (на 1936 р.) Одначе така вікова різниця не стала на заваді щирим приятельським стосункам, що розпочались із першої зустрічі в Карпатах.

До Другої світової війни Яремче та Ворохта не тільки манили до себе віденське та польське панство, а й збирали на так звані «вакації в горах» українську інтелігенцію, яка між собою тут консолідувалась. Власне, серед письменників, журналістів, учених, лікарів, теологів, дідачів, себто серед національно сформованої галицької еліти кількаденно гостював Євген Маланюк, до імені якого галичани вже обов'язково додавали «славний поет». Тут він і стрінувся з молодого дуже начитаною Оксаною Сембай. Між ними зав'язалася щира дружба, але яка ж відразу обмежилася до 1953 року. З цієї пори, тобто із року 1953 до 1968 р. (до кінця життя письменника) Оксана Сембай-Галицька (друга частина прізвища за чоловіком) регулярно листувалася з поетом. Саме чоловік наполягав і переконував дружину, що в ті важкі часи, які Маланюк переживав у США, вона повинна йому написати, аби «поетові було приємно знати, що хтось пам'ятає і згадує кращі часи з минулого». «Ти так вмієш потішати батьків і піддержувати на душі, - казав він, - отож підтримай і його. Ця людина варта того. Втратив з юних років матір, потім першу дружину, а в кінці родину...»'.

Зі щирого чоловікового наставлення і розпочалось велике листування. Євген Маланюк написав Оксані Сембай-Галицькій 167 листів, які сьогодні, дякувати Богові, вийшли у світ. До речі, адресатка не тільки не збиралась, але й думки ніколи не мала їх друкувати. Переписувалась вона з поетом із благородної людської потреби, себто слала йому листи в ті хвили його життя, коли підтримка була найнеобхіднішою, коли почувався поет самотнім, пригнобленим у депресії, коли вважав, що на творчості треба «ставити хрест», бо всі його відцурались.